

Predmet C-431/23**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

11. srpnja 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Tribunal du travail de Liège (Radni sud u Liègeu, Belgija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

26. svibnja 2023.

Tužitelji:

AE i dr.

Tuženici:

BA, EP i RI, kao stečajni upravitelji društva WIBRA BELGIË SA
WIBRA BELGIË SRL

I. Činjenice

- 1 WIBRA je nizozemski poduzetnik s poslovnim nastanom u Belgiji i Nizozemskoj koji se bavi maloprodajom raznovrsne robe široke potrošnje (tekstil, ukrasi, proizvodi za čišćenje itd.) po sniženim cijenama.
- 2 Nakon privremenog zatvaranja njegovih trgovina zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19, njegovo belgijsko društvo kći, odnosno dioničko društvo Wibra België (u daljnjem tekstu: SA Wibra België), pretrpjelo je 2020. znatan gubitak prihoda. U tom je trenutku upravljao 81 trgovinom i zapošljavao 439 radnika.
- 3 Društvo SA Wibra België održalo je 20. srpnja 2020. izvanrednu sjednicu radničkog vijeća i objavilo priopćenje za medije u kojem je istaknulo da je situacija vrlo teška, da namjerava zadržati dio svojih trgovina u Belgiji i da je potrebno podnijeti zahtjev za sudsku reorganizaciju.
- 4 Društvo SA Wibra België podnijelo je 30. srpnja 2020. zahtjev za sudsku reorganizaciju Ondernemingsrechtbanku Gent, afdeling Dendermonde (Sud za

trgovačka društva u Gentu, odjel za Dendermonde, Belgija). Presudom donesenom istog dana imenovana su tri sudska povjerenika (osobe BA, EP i RI) kojima je dodijeljena zadaća organizacije i prijenosa nekih ili svih djelatnosti društva.

- 5 Sudski povjerenici uputili su Ondernemingsrechtbanku Gent (Sud za trgovačka društva u Gentu) jedinu ponudu koju su prihvatili, a koju je podnijelo nizozemsko društvo Wibra Nederland BV, koje je namjeravalo „započeti iznova u jednostavnijem/skromnijem/manje obvezujućem obliku na belgijskom tržištu, u okviru društva koje tek treba osnovati, s dijelom trgovina kojima se trenutno upravlja”¹. Ponuda se odnosila na stjecanje 36 od 81 poslovnog prostora, među kojima je registrirano sjedište, kao i preuzimanje 183 od 439 članova osoblja koje je odabrao potencijalni preuzimatelj.
- 6 Društvo s ograničenom odgovornošću Wibra België (u daljnjem tekstu: SRL Wibra België) osnovano je 30. rujna 2020. kako bi se preuzeo i nastavio dio djelatnosti društva SA Wibra België.
- 7 Nova izvanredna sjednica radničkog vijeća društva SA Wibra België održana je 1. listopada 2020. u nazočnosti predstavnika sindikata. Prema mišljenju društva SA Wibra België, uprava i sudski povjerenici na taj su način namjeravali pružiti osoblju potrebne informacije u okviru zahtjeva za odobrenje ponude za preuzimanje na temelju postupka sudske reorganizacije prijenosom pod nadležnošću suda.
- 8 Ondernemingsrechtbank Gent (Sud za trgovačka društva u Gentu) odbio je 8. listopada 2020. taj zahtjev za odobrenje. Taj je sud presudio da se određene odredbe plana protive, s jedne strane, conventionu collective de travail n° 102 du 5 octobre 2011 relative au maintien des droits des travailleurs en cas de changement d’employeur du fait d’une réorganisation judiciaire par transfert sous autorité de justice (Kolektivni ugovor o radu br. 102 od 5. listopada 2011. o zaštiti prava zaposlenika u slučaju promjene poslodavca zbog sudske reorganizacije prijenosom pod nadležnošću suda) (*Moniteur belge* od 25. travnja 2013., str. 25097.) i, s druge strane, Direktivi Vijeća 2001/23/EZ od 12. ožujka 2001. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona (SL 2001., L 82, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 151.).
- 9 Istog je dana Ondernemingsrechtbank Gent (Sud za trgovačka društva u Gentu) proglasio stečaj društva SA Wibra België te imenovao osobe BA, EP i RI stečajnim upraviteljima.

¹ Presuda Ondernemingsrechtbanka Gent (Sud za trgovačka društva u Gentu) od 8. listopada 2020., [t. 5.], slobodan prijevod suda koji je uputio zahtjev

- 10 Članovi osoblja odmah su obaviješteni o presudi i raskidu njihova ugovora o radu uz plaćanje kompenzacijske naknade za otkazni rok.
- 11 Unatoč tomu što je Ondernemingsrechtbank Gent (Sud za trgovačka društva u Gentu) odbio ponudu za preuzimanje i unatoč presudi kojom se proglašava stečaj, društvo WIBRA najavilo je 9. listopada u priopćenju za medije da će uskoro ponovno otvoriti 36 trgovina i preuzeti 183 radnika s novim ugovorima o radu.
- 12 Stečajni upravitelji istog su dana dio imovine društva SA Wibra België prenijeli na društvo SRL Wibra België, koje je zaposlilo 183 od 439 otpuštenih radnika.
- 13 Određeni radnici koji nisu preuzeti 1. travnja 2021. postavili su pitanja stečajnim upraviteljima u pogledu poštovanja postupka prethodnog obavješćivanja i savjetovanja te načina na koji su određene djelatnosti društva SA Wibra België prenesene preuzimatelju 9. listopada 2020.
- 14 Stečajni upravitelji odgovorili su da su se tijekom postupka sudske reorganizacije prijenosom pod nadležnošću suda poštovale obveze u pogledu obavješćivanja predstavnika radnika i savjetovanja s njima.

Prema njihovu mišljenju, neovisno o odluci o odbijanju plana preuzimanja, Ondernemingsrechtbank Gent (Sud za trgovačka društva u Gentu) nadzirao je i odobrio provedbu postupka te je saslušao predstavnike osoblja na raspravi.
- 15 Iz spisa proizlazi da SRL Wibra België od 2021. ostvaruje znatnu dobit i da su nakon stečaja ponovno otvorene dodatne belgijske trgovine pod nazivom WIBRA.

II. Predmet spora i stajališta stranaka

- 16 Sudu koji je uputio zahtjev 60 bivših radnika (u daljnjem tekstu: tužitelji) podnijelo je zahtjev za naknadu štete protiv društva SA Wibra België u stečaju (osoba BA, EP i RI, u svojstvu stečajnih upravitelja, u daljnjem tekstu: prvotuženici), kao i protiv novog društva SRL Wibra België.

Među ostalim, zahtijevali su da se:

- utvrdi da su tuženici povrijedili obveze prethodnog obavješćivanja i savjetovanja u području kolektivnog otkazivanja koje proizlaze iz *convention collective de travail n° 24 du 2 octobre 1975 concernant la procédure d'information et de consultation des représentants des travailleurs en matière de licenciements collectifs* (Kolektivni ugovor o radu br. 24 od 2. listopada 1975. o postupku obavješćivanja predstavnika radnika i savjetovanja s njima u području kolektivnog otkazivanja) (*Moniteur belge* od 17. veljače 1976., br. 1975100250, str. 1716.) i članka 66. loiya du 13 février 1998 portant des dispositions en faveur de l'emploi (Zakon od 13. veljače 1998. o odredbama u korist zapošljavanja) (*Moniteur belge* od 19. veljače 1998., br. 1998012088, str. 4643.) (u daljnjem tekstu: Zakon od 13. veljače 1998.);

- utvrdi da transakcija prijenosa djelatnosti s društva SA Wibra België u stečaju na društvo SRL Wibra België predstavlja ugovorni prijenos poduzeća u smislu *conventiona collective de travail n° 32 bis du 7 juin 1985 concernant le maintien des droits des travailleurs en cas de changement d’employeur du fait d’un transfert conventionnel d’entreprise et réglant les droits des travailleurs repris en cas de reprise de l’actif après faillite* (Kolektivni ugovor o radu br. 32 *bis* od 7. lipnja 1985. o zaštiti prava zaposlenika u slučaju promjene poslodavca zbog ugovornog prijenosa poduzeća i kojim se uređuju prava zaposlenika koji su preuzeti u slučaju preuzimanja imovine nakon stečaja) (*Moniteur belge* od 9. kolovoza 1985., br. 1985800218, str. 11528.);
 - slijedom toga odredi iznos štete koju su pretrpjeli tužitelji, na temelju toga utvrdi njihove tražbine na ime naknade štete u odnosu na društvo SA Wibra België u stečaju i da predmet vrati na ponovno suđenje nadležnom sudu za trgovačka društva kako bi on odlučio o priznavanju tih tražbina kao obveza u stečajnom postupku;
 - društvu SRL Wibra België naloži solidarno odnosno *in solidum*, u protivnom osobno, plaćanje utvrđenih iznosa naknade štete.
- 17 SA Wibra België tvrdi da su zahtjevi neosnovani u dijelu u kojem se odnose na povredu Kolektivnog ugovora o radu br. 24 u pogledu kolektivnog otkazivanja i u dijelu u kojem se temelje na Kolektivnom ugovoru o radu br. 32 *bis* u pogledu prijenosa poduzeća.
- Kad je riječ o prigovoru koji se odnosi na nedostatak preciznih i konkretnih informacija o kolektivnom otkazivanju, tvrdi da valja razlikovati razdoblje koje prethodi postupku sudske reorganizacije od razdoblja nakon tog postupka i samog stečaja.
- Smatra da se transakcija izvršena između društva SA Wibra België u stečaju i društva SRL Wibra België ne može kvalificirati kao ugovorni prijenos poduzeća u smislu Kolektivnog ugovora o radu br. 32 *bis*, nego da prava preuzetih radnika treba ispitati u okviru preuzimanja imovine nakon stečaja.
- 18 Društvo SRL Wibra België tvrdi da su zahtjevi neosnovani. Na temelju članka 65. Zakona od 13. veljače 1998., primjena Kolektivnog ugovora o radu br. 24 izričito je isključena u slučaju stečaja.

Također tvrdi da se tužitelji ne mogu pozivati na odredbe prava Unije kako bi se poslodavcu naložile obveze; naime, s obzirom na to da Direktiva 2001/23 nije prenesena u nacionalno pravo, njezino tumačenje nema horizontalni izravni učinak.

Tvrdi da nije moglo biti solidarno odgovorno s društvom SA Wibra België za dugove koji su postojali na dan prijenosa imovine i osoblja, s obzirom na to da su odredbe koje se primjenjuju u ovom slučaju sadržane u poglavlju III. Kolektivnog ugovora o radu br. 32 *bis*, a ne u njegovu poglavlju II.

III. Pravo – Obveze obavješćivanja predstavnika radnika i savjetovanja s njima u slučaju kolektivnog otkazivanja

- 19 Različitim nacionalnim odredbama predviđa se obveza prethodnog obavješćivanja predstavnika radnika i savjetovanja s njima u slučaju kolektivnog otkazivanja. Cilj je tih odredbi izbjeći, smanjiti ili ublažiti posljedice kolektivnog otkazivanja primjenom popratnih socijalnih mjera, promicanjem dijaloga te prenošenjem vjerodostojnih, potpunih i transparentnih informacija. Te se odredbe osobito nalaze u Kolektivnom ugovoru o radu br. 24, na koji se upućuje u članku 66. Zakona od 13. veljače 1998.
- 20 Člankom 2. Direktive Vijeća 98/59/EZ od 20. srpnja 1998. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na kolektivno otkazivanje (SL 1998., L 225, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 8., str. 86.) utvrđuju se obveze obavješćivanja i savjetovanja koje ima poslodavac koji namjerava provesti kolektivno otkazivanje.
- 21 Sud je u presudi od 12. listopada 2004., Komisija/Portugal (C-55/02, EU:C:2004:605), pojasnio da se propisi u području kolektivnog otkazivanja primjenjuju na sva otkazivanja opravdana razlozima koji se ne odnose na osobu radnika, kao što je to slučaj sa stečajem.
- 22 U presudi od 3. ožujka 2011., Claes i dr. (C-235/10 do C-239/10, EU:C:2011:119), Sud je odlučio da članke 1. do 3. Direktive 98/59 treba tumačiti na način da se primjenjuju na prestanak djelatnosti institucije poslodavca nakon donošenja sudske odluke kojom se nalaže njezino ukidanje i likvidacija zbog nesolventnosti, čak i ako se u slučaju takvog prestanka u nacionalnom zakonodavstvu predviđa da se ugovori o radu radnikâ raskidaju s trenutnim učinkom. Do konačnog prestanka pravne osobnosti institucije za koju je naloženo ukidanje i likvidacija potrebno je ispuniti obveze koje proizlaze iz članaka 2. i 3. Direktive 98/59. Obveze koje poslodavac ima na temelju tih članaka treba ispuniti uprava predmetne institucije, ako ona i dalje postoji, čak i s ograničenim ovlastima u pogledu upravljanja tom institucijom, ili pak njezin likvidator, ako on u potpunosti preuzima upravljanje navedenom institucijom.

1. Obveze prvotuzenika u njihovu svojstvu stečajnih upravitelja

- 23 Člankom 65. Zakona od 13. veljače 1998. izričito se isključuje primjena poglavlja VII. navedenog zakona, koje se odnosi na obveze prethodnog obavješćivanja i savjetovanja u slučaju kolektivnog otkazivanja do kojeg dolazi u okviru stečajnog postupka.
- 24 U istom se smislu Direktivom 98/59 izričito ne nalaže takva obveza za poslodavca koji je u stečaju.

- 25 Ni Direktiva 98/59 ni njezino tumačenje koje je utvrdio Sud ne omogućuju da se poslodavcu nalože obveze prethodnog obavješćivanja i savjetovanja u okviru stečaja.

Naime, direktive nemaju horizontalni izravni učinak; prije njihova prenošenja u nacionalno pravo mogu biti izravan izvor pravâ, ali ne i izvor obveza za pojedince.

- 26 Budući da se u samim odredbama kojima se nalažu obveze obavješćivanja i savjetovanja prije kolektivnog otkazivanja isključuje slučaj stečaja, društvu SA Wibra België ne može se prigovoriti da je počinilo ikakvu povredu nakon proglašenja stečaja.
- 27 Stoga se osobe BA, EP i RI, u svojstvu stečajnih upravitelja društva SA Wibra België, ne mogu smatrati odgovornima za štetu na koju se pozivaju tužitelji jer one u tom svojstvu nisu bile dužne poštovati kolektivne ugovore o radu kojima se uređuje postupak prethodnog savjetovanja ili mirenja prije kolektivnog otkazivanja.

2. Obveze prvotuženika u njihovu svojstvu sudskih povjerenika

- 28 Za sve ostalo odgovorne su osobe BA, EP i RI u svojstvu sudskih povjerenika imenovanih u okviru sudske reorganizacije društva.
- 29 U tom su svojstvu vodile pregovore o tome da društvo majka Wibra Nederland [BV] preuzme dio djelatnosti i osoblja. Ponudu tog društva, u kojoj se predviđalo preuzimanje 183 od 439 članova osoblja, prihvatili su 21. rujna 2020.
- 30 Stoga su od pregovora s društvom Wibra Nederland [BV] i najkasnije u trenutku kad su prihvatili njegovu ponudu, 21. rujna 2020., prvotuženici znali ili trebali znati da je kolektivno otkazivanje neizbježno.
- 31 Suprotno onomu što se predviđa u pogledu stečaja, obveze obavješćivanja i savjetovanja prije kolektivnog otkazivanja nisu izričito isključene u slučaju sudske reorganizacije. Te su se obveze stoga primjenjivale na društvo SA Wibra België u okviru sudske reorganizacije koju je 30. srpnja 2020. naložio Ondernemingsrechtbank Gent (Sud za trgovačka društva u Gentu).
- 32 U nacionalnim odredbama u tom području detaljno se preuzimaju uvjeti iz članka 2. stavka 3. Direktive 98/59:

„Da bi se predstavnicima radnika omogućilo da daju konstruktivne prijedloge, poslodavci su im dužni pravodobno tijekom savjetovanja:

(a) dati sve potrebne podatke; i

(b) u svakom slučaju obavijestiti ih pisanim putem o:

- i. razlozima planiranog kolektivnog otkazivanja;*
- ii. broju i kategoriji radnika kojima se otkazuje;*
- iii. broju i kategoriji radnika koji su inače u radnom odnosu;*
- iv. razdoblju kroz koje će se provesti planirano kolektivno otkazivanje;*
- v. predloženim kriterijima za odabir radnika kojima se otkazuje kao višku u onoj mjeri u kojoj nacionalno zakonodavstvo i/ili praksa daju za to ovlast poslodavcu;*
- vi. načinu izračuna svih isplata naknada otpuštenim radnicima osim onih koje proizlaze iz nacionalnog zakonodavstva i/ili prakse. [...]”*

- 33 Društvo SA Wibra België tvrdi da se posredstvom svojih sudskih povjerenika savjetovalo s predstavnicima osoblja te ih je obavijestilo o svojoj gospodarskoj situaciji i predviđenim rješenjima. Navodi različite sastanke održane nakon pokretanja postupka sudske reorganizacije.
- 34 Međutim, u dostavljenim zapisnicima s tih sastanaka ne navode se popratne mjere i mjere obavljanja svojstvene kolektivnom otkazivanju.
- 35 Različite obavijesti društva SA Wibra België i sadržaj rasprava na sjednicama radničkog vijeća održanima prije stečaja upućuju na manjkavost socijalnog dijaloga i nepoštovanje postupka kolektivnog otkazivanja.
- 36 Ne postoji nikakav trag pisane obavijesti kao što je ona koja se predviđa člankom 66. stavkom 1. Zakona od 13. veljače 1998. Međutim, 1. listopada 2020. društvo SA Wibra België znalo je ili je trebalo znati da je kolektivno otkazivanje neizbježno i da do tog otkazivanja dolazi slijedom prihvatanja ponude za preuzimanje u okviru postupka sudske reorganizacije ili, u slučaju odbijanja te ponude, zbog stečaja društva.
- 37 Činjenica da su predstavnici osoblja saslušani na raspravi održanoj 5. listopada 2020., slijedom koje je donesena deklaratorna presuda o stečaju od 8. listopada 2020., nije dovoljna kako bi se utvrdilo da su se poštovale obveze o kojima je riječ.
- 38 Budući da ponuda za preuzimanje podnesena u okviru postupka sudske reorganizacije nije bila uspješna, predstavnici radnika nisu mogli predvidjeti skori stečaj društva. Stoga pravni kontekst u kojem je transakcija izvršena nije omogućio predstavnicima osoblja da uspješno i u razumnom roku postave pitanja upraviteljima društva.
- 39 Radnicima su uskraćene jasne i dostatne informacije u pogledu toga kako će se razriješiti situacija. Društvo je istodobno pripremalo restrukturiranje; nisu mu

mogli promaknuti mogućnost kolektivnog otkazivanja i postojanje obveza koje iz njega proizlaze.

- 40 Osim toga, suprotno onomu što tvrdi SA Wibra België, činjenica da sudski povjerenici izvršavaju svoju zadaću „*pod nadzorom i nadležnošću suda*” ne oslobađa to društvo od njegovih obveza obavješćivanja i savjetovanja. Postupak sudske reorganizacije ne utječe na upravljanje društvom jer upravljanje poduzećem ostaje u potpunosti u rukama njegovih tijela.
- 41 Tuženici smatraju da Ondernemingsrechtbank Gent (Sud za trgovačka društva u Gentu) nije utvrdio povredu pravila koja se odnose na kolektivno otkazivanje. Međutim, društvo SA Wibra België namjerno je izbjeglo odbijanje sudske odobrenja ponude za preuzimanje time što je unatoč tom odbijanju prenijelo dio svojih djelatnosti, prostorija i osoblja na društvo SRL Wibra België koje je prethodno osnovano u tu svrhu i time što je nepreuzeto osoblje prepustilo stečajnom upravitelju i Fonsdu de fermeture des entreprises (Fond za zatvaranje poduzeća, Belgija), a stoga i zajednici.
- 42 Stoga se ne može tvrditi da su obveze društva SA Wibra België bile obuhvaćene sudskim nadzorom, tim više jer je taj nadzor naposljetku doveo do odbijanja ponude koju su podnijeli sudski povjerenici.

IV. Pravna kvalifikacija transakcije prijenosa imovine društva SA Wibra België na društvo SRL Wibra België: ugovorni prijenos poduzeća ili prijenos imovine nakon stečaja?

- 43 Direktivom 2001/23 uvode se dva mehanizma za zaštitu radnika u slučaju prijenosa poduzeća: s jedne strane, preuzimatelj preuzima svo osoblje prenesenog poduzeća (članak 4. stavak 1.); s druge strane, preuzimatelju se prenose sva prava i obveze koji proizlaze iz prenesenih ugovora o radu (članak 3. stavak 1.).
- 44 Ta je direktiva prenesena u belgijsko pravo, među ostalim, Kolektivnim ugovorom o radu br. 32 *bis*. Člankom 6. tog kolektivnog ugovora o radu pojašnjava se da se njegovo poglavlje II., koje se odnosi na prava zaposlenika u slučaju promjene poslodavca nakon ugovornog prijenosa poduzeća: „*primjenjuje na svaku promjenu poslodavca koja je posljedica ugovornog prijenosa poduzeća ili dijela poduzeća, osim u slučajevima [preuzimanja imovine nakon stečaja]. Podložno prvom podstavku, prijenosom se u smislu ovog kolektivnog ugovora o radu smatra prijenos gospodarskog subjekta koji zadržava svoj identitet, znači organizirano grupiranje resursa koje ima za cilj obavljanje gospodarske djelatnosti, bez obzira na to je li ta djelatnost glavna ili sporedna*”.
- 45 Prijenos poduzeća u smislu Direktive 2001/23 i Kolektivnog ugovora br. 32 *bis* podrazumijeva ispunjenje triju elemenata:

– promjenu poslodavca;

- prijenos poduzeća ili dijela poduzeća;
 - ugovorno podrijetlo prijenosa. Sud je pojmu ugovornog prijenosa dao fleksibilno tumačenje kako bi se postigao cilj Direktive da se zaštite zaposlenici u slučaju prijenosa poduzeća, te je presudio da se ta direktiva „*primjenjuje u svim slučajevima promjena, u okviru ugovornih odnosa, fizičkih ili pravnih osoba odgovornih za rad poduzeća koje ugovaraju obveze poslodavca u odnosu na zaposlenike poduzetnika*” (presuda od 15. lipnja 1988., Bork International i dr., 101/87, EU:C:1988:308, t. 13.).
- 46 U skladu s člankom 7. Kolektivnog ugovora o radu br. 32 bis, „*[p]rava i obveze prenositelja koji na dan prijenosa u smislu članka 1. stavka 1° proizlaze iz postojećih ugovora o radu na temelju takvog prijenosa prenose se na preuzimatelja*”.
- 47 Člankom 8. predviđa se solidarna odgovornost za dugove između prenositelja i preuzimatelja kad je riječ o „*dugovima koji postoje na dan prijenosa u smislu članka 1. stavka 1° i koji proizlaze iz ugovora o radu koji postoje na taj datum [...]*”.
- 48 Članak 11. i sljedeći članci, koji se nalaze u poglavlju III., odnose se na situaciju radnikâ u slučaju preuzimanja imovine nakon stečaja. U tom se slučaju, iznimno od pravila predviđenih u poglavlju II., preuzimatelju ne prenose socijalni dugovi koji postoje na dan prijenosa, a nema ni solidarne odgovornosti s prenositeljem.
- 49 Isto tako, člankom 5. Direktive 2001/23 određuje se:
- „*Osim ako države članice ne odluče drukčije, članci 3. i 4. ne primjenjuju se na prijenos poduzeća, pogona ili dijela poduzeća ili pogona kad prenositelj podliježe stečajnom ili sličnom postupku u slučaju insolventnosti koji je pokrenut s ciljem likvidacije imovine prenositelja i pod nadzorom je nadležnog javnog tijela (koje može biti stečajni upravitelj ovlašten od strane nadležnog javnog tijela).*”
- 50 Naposljetku, Kolektivni ugovor o radu br. 102 sklopljen je nakon stupanja na snagu loiya du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises (Zakon od 31. siječnja 2009. o kontinuitetu poduzeća) (*Moniteur belge* od 9. veljače 2009., br. 2009009047, str. 8436.), kojim je uspostavljen mehanizam prijenosa pod nadležnošću suda.
- 51 Zakonodavac je u okviru krize uzrokovane bolešću COVID-19 uveo različite mjere potpore poduzetnicima. Među njima je i takozvani postupak „*pre-packa*” ili „*tihog stečaja*”, predviđen člankom XX.39/1 Codea de droit économique (Zakonik o gospodarskom pravu), iz dijela koji se odnosi na sudsku reorganizaciju poduzeća.
- 52 Riječ je o pripremnoj fazi reorganizacije poduzeća, tijekom koje se može imenovati sudski povjerenik u svrhu postizanja nagodbe ili sklapanja kolektivnog

ugovora ako dužnik može dokazati da je kratkoročno ili u konačnici ugrožen kontinuitet poduzeća.

- 53 Taj pravni pojam *pre-packa* „u biti podrazumijeva postupak koji sadržava dvije faze: prvu, koja je obično povjerljiva, u kojoj se pregovara i postiže dogovor o restrukturiranju s različitim uključenim stranama ili nekima od njih i drugu, u kojoj se taj dogovor formalizira u okviru postupka u slučaju nesolventnosti, koji je načelno kratak jer je restrukturiranje već razrađeno te se o njemu već pregovaralo tijekom prve faze”².
- 54 Belgijski zakonodavac tako je namjeravao urediti pregovore o planu reorganizacije na povjerljiv način, bez s njim povezanog negativnog publiciteta (*pre-pack plan*)³, ali nije donio propise o pripremi prijenosa poduzeća (*pre-pack prijenos*).
- 55 *Pre-pack* prijenos, koji se primjenjuje u nizozemskom pravu, proglašen je protivnim članku 5. Direktive 2001/23 u presudi od 22. lipnja 2017., Federatie Nederlandse Vakvereniging i dr. (C-126/16, EU:C:2017:489). Prema mišljenju Suda, „operacija *pre-packa* o kojoj je riječ u glavnom postupku jest, doduše, pripremljena prije otvaranja stečaja, ali je provedena nakon toga. Takva operacija, koja stvarno uključuje stečaj, stoga može potpadati pod pojam ‚stečajni postupak‘ u smislu članka 5. stavka 1. Direktive 2001/23” (t. 46.); a „stadij operacije *pre-packa*, kao što je ona iz glavnog postupka, koja prethodi otvaranju stečaja, nema nikakvog uporišta u predmetnom nacionalnom zakonodavstvu” (t. 53.).
- 56 Sud smatra da se ta operacija „dakle ne vodi pod nadzorom suda, već, kako proizlazi iz spisa podnesenog Sudu, od strane uprave društva koja vodi pregovore i usvaja odluke kojima se priprema prodaja društva u stečaju” (t. 54.). Zaključno, „iako ih je imenovao sud na zahtjev društva u stečaju, budući stečajni upravitelj, kao i budući stečajni sudac, formalno nemaju nikakve ovlasti. Stoga oni nisu pod nadzorom nikakvog javnog tijela” (t. 55.).
- 57 Sud je u presudi od 16. svibnja 2019., Plessers (C-509/17, EU:C:2019:424), potvrdio svoju sudsku praksu s istovjetnim obrazloženjem: „Direktivu Vijeća 2001/23/EZ od 12. ožujka 2001. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona, a osobito njezine članke 3. do 5., treba tumačiti na način da joj se protivi nacionalno zakonodavstvo, poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku, kojim se, u slučaju prijenosa poduzeća do kojeg je došlo u okviru postupka sudske reorganizacije prijenosom pod nadležnošću suda primijenjenog s

² ALTER, C. i PLETINCKX, Z, „Loi du 21 mars 2021 modifiant le livre XX du Code de droit économique et le Code des Impôts sur les revenus 1992”, *Journal des Tribunaux*, 2021/20, br. 6858, str. 367.

³ Doc. parl., Chambre, 2019./2020., br. 1337/004, str. 10.

ciljem održavanja cijelog ili dijela poduzeća prenositelja ili njegovih djelatnosti, za preuzimatelja predviđa pravo odabira zaposlenika koje želi preuzeti”.

- 58 Sud je u presudi od 28. travnja 2022., *Federatie Nederlandse Vakbeweging (Postupak pre-packa) (C-237/20, EU:C:2022:321)* preispitao svoje stajalište u slučaju u kojem je nizozemsko društvo u stečaju u okviru mehanizma *pre-packa* prenijelo svoje djelatnosti dvama novim društvima „kćerima”, pri čemu je dio radnika preuzet u nepovoljnijim radnim uvjetima. Sud je presudio da „*članak 5. stavak 1. Direktive 2001/23 treba tumačiti na način da je uvjet koji predviđa – prema kojem se članci 3. i 4. te direktive ne primjenjuju na prijenos poduzeća kad prenositelj podliježe stečajnom ili sličnom postupku u slučaju insolventnosti, koji je pokrenut s ciljem likvidacije imovine prenositelja – ispunjen kada je prijenos cijelog ili dijela poduzeća pripremljen prije otvaranja stečajnog postupka s ciljem likvidacije imovine prenositelja i za vrijeme kojeg je navedeni prijenos proveden, u okviru postupka pre- packa čiji je glavni cilj da se u stečajnom postupku likvidacijom poduzeća koje trajno posluje u najvećoj mogućoj mjeri namire svi vjerovnici i po mogućnosti očuvaju radna mjesta, pod uvjetom da je takav postupak pre- packa uređen zakonskim ili regulatornim odredbama*” (t. 55.) i da se „*činjenica da je prijenos cijelog ili dijela poduzeća u okviru postupka pre- packa koji je prethodio otvaranju stečaja pripremio, budući stečajni upravitelj, pod nadzorom, budućeg stečajnog suca, ne protivi tomu da je ispunjen treći uvjet iz članka 5. stavka 1. Direktive 2001/23*” (t. 65.).
- 59 Sud u toj presudi zaključuje da je operacija *pre-packa*, pod uvjetom da je uređena zakonskim ili regulatornim odredbama, obuhvaćena iznimkom iz članka 5. Direktive 2001/23.
- 60 Društvo SA Wibra België dužno je svakom od tužitelja nadoknaditi štetu zbog povrede svojih obveza u području obavješćivanja i savjetovanja prije kolektivnog otkazivanja.
- 61 Međutim, s obzirom na stečaj, potrebno je da se tražbine priznaju kao obveze u stečajnom postupku i da stečajna imovina bude dovoljna kako bi tužitelji stvarno primili isplatu.
- 62 Stoga, ako se transakcija izvršena između društva SA Wibra België u stečaju i društva SRL Wibra België smatra ugovornim prijenosom poduzeća u smislu Kolektivnog ugovora o radu br. 32 *bis*, drugonavedeno društvo solidarno je odgovorno za obveze prvonavedenog društva, kao i za dugove koji postoje na dan prijenosa, u skladu s člancima 7. i 8. Kolektivnog ugovora o radu br. 32 *bis*.
- 63 U okviru postupka sudske reorganizacije, plan prijenosa imovine nije bio uspješan jer ga je Ondernemingsrechtbank Gent (Sud za trgovačka društva u Gentu) proglasio protivnim Kolektivnom ugovoru o radu br. 102 i Direktivi 2001/23.
- 64 Unatoč odbijanju sudskog odobrenja za preuzimanje imovine, plan prijenosa koji su sudski povjerenici pripremili tijekom postupka u slučaju nesolventnosti

naposljetku su proveli isti povjerenici dan nakon proglašenja stečaja, ali u svojstvu stečajnih upravitelja.

- 65 Tuženici ne osporavaju to da je sadržaj transakcije između dvaju društava, izvršene dan nakon stečaja, istovjetan sadržaju ponude za preuzimanje. Jedina razlika između tih dviju transakcija jest identitet preuzimatelja, ali s obzirom na to da je SRL Wibra België društvo kći društva majke, ta činjenica ni na koji način ne utječe na razmatranja u nastavku.
- 66 Konkretno, sudski povjerenici prihvatili su ponudu društva Wibra Nederland BV, koja se, osim preuzimanja 183 od 439 članova osoblja, odnosila na stjecanje dijela prostorâ i sjedišta te cijele materijalne i nematerijalne imovine potrebne kako bi se omogućilo to stjecanje.
- 67 Nije sporno da tu transakciju treba kvalificirati kao „*pre-pack prijenos*” kojim se preuzimatelju omogućuje da se pozove na odstupanje predviđeno člankom 5. Direktive 2001/23, pod uvjetom da je ta transakcija uređena zakonskim ili regulatornim odredbama, u skladu s presudom od 28. travnja 2022., Federatie Nederlandse Vakbeweging (Postupak *pre-packa*) (C-237/20, EU:C:2022:321).
- 68 Kao što se to ističe u pravnoj teoriji, „[...] *presuda o odobrenju, čiji cilj ili učinak nije ‚potvrda’ prijenosa u socijalnom smislu, ne predstavlja prepreku tomu da radnici ostvare svoja prava niti se njome može dovesti u pitanje sâmo načelo prijenosa. Prijenos pod nadležnošću suda stoga ima isti učinak za radnike iz Kolektivnog ugovora o radu br. 102 kao i ugovorni prijenos za radnike iz Kolektivnog ugovora o radu br. 32 bis*”⁴.
- 69 S obzirom na prethodno navedeno, transakcija izvršena u ovom slučaju može biti obuhvaćena iznimkom iz članka 5. stavka 1. Direktive 2001/23 samo ako je uređena zakonskim ili regulatornim odredbama.
- 70 Takve odredbe ne postoje u belgijskom pozitivnom pravu, s obzirom na to da se članak XX.39/1 Zakonika o gospodarskom pravu odnosi na pripremnu fazu (*pre-pack plan*), a ne na fazu prijenosa (*pre-pack prijenos*).
- 71 Posebnost ovog slučaja jest sljedeća:
- Prvi dio transakcije, odnosno priprema prijenosa, odvijao se pod nadzorom sudskih povjerenika, koje je imenovao Ondernemingsrechtbank Gent (Sud za trgovačka društva u Gentu) u okviru postupka sudske reorganizacije, odnosno bio je uređen zakonskim odredbama.
 - Drugi dio transakcije, odnosno prijenos imovine i osoblja, uslijedio je neposredno nakon što je Ondernemingsrechtbank Gent (Sud za trgovačka

⁴ AYDOGDU, R. i WILDEMEERSCH, J., „L’arrêt Plessers de la Cour de Justice de l’Union Européenne : une condamnation avec sursis de la réorganisation judiciaire par transfert sous autorité de justice”, *JLMB*, 2019., str. 1269.

društva u Gentu) odbio odobriti prvotno ugovorenu transakciju, i to na temelju razloga koji se odnosi na zaštitu pravâ zaposlenika (preuzimateljevo odbijanje da preuzme obveze društva povezane s naknadom za godišnji odmor i nagradom na kraju godine).

- 72 Stoga se postavlja sljedeće pitanje: je li prijenos imovine koji je pripremljen tijekom postupka sudske reorganizacije i koji se odvijao pod nadzorom pravosudnog tijela, ali koji to tijelo nije odobrilo, obuhvaćen iznimkom iz članka 5. Direktive 2001/23 ako je do te transakcije naposljetku došlo nakon stečaja društva o kojem je riječ?

V. Prethodno pitanje

- 73 *Treba li članak 5. stavak 1. Direktive Vijeća [2001]/23/EZ od 12. ožujka 2001. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona tumačiti na način da uvjet koji se njime predviđa – prema kojem se članci 3. i 4. te direktive ne primjenjuju na prijenos poduzeća kad prenositelj podliježe stečajnom ili sličnom postupku u slučaju nesolventnosti koji je pokrenut s ciljem likvidacije imovine prenositelja – nije ispunjen kada je prijenos cijelog ili dijela poduzeća pripremljen prije otvaranja stečajnog postupka s ciljem likvidacije imovine prenositelja, u ovom slučaju u okviru postupka sudske reorganizacije koji je okončan ugovorom o prijenosu koji je odbio odobriti nadležni sud, a zatim i proveden neposredno nakon proglašenja stečaja, pri čemu nije primijenjena nijedna zakonska ili regulatorna odredba nacionalnog prava?*